

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

28 octombrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Directiva 2003/109/CE – Statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung – Articolul 11 – Directiva 2011/98/UE – Drepturile lucrătorilor din țările terțe care dețin un permis unic – Articolul 12 – Directiva 2009/50/CE – Drepturile resortisanților țărilor terțe titulari ai Cărții Albastre a UE – Articolul 14 – Directiva 2011/95/UE – Drepturile beneficiarilor de protecție internațională – Articolul 29 – Egalitate de tratament – Securitate socială – Regulamentul (CE) nr. 883/2004 – Coordonarea sistemelor de securitate socială – Articolul 3 – Prestații familiale – Asistență socială – Protecție socială – Acces la bunuri și servicii – Reglementare a unui stat membru care îi exclude pe resortisanții țărilor terțe de la beneficiul unui «card de familie»”

În cauza C-462/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale di Milano (Tribunalul din Milano, Italia), prin decizia din 14 septembrie 2020, primită de Curte la 25 septembrie 2020, în procedura

Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI),

Avvocati per niente onlus (APN),

Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti

împotriva

Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia,

Ministero dell’Economia e delle Finanze,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul C. Lycourgos, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a zecea, și domnii I. Jarukaitis (raportor) și M. Ilešič, judecători,

avocat general: domnul P. Pikamäe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

* Limba de procedură: italiana.

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN) și Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti, de A. Guariso, L. Neri și I. Traina, avvocati;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Gentili, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de C. Cattabriga și D. Martin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 11 alineatul (1) literele (d) și (f) din Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung (JO 2004, L 16, p. 44, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 225), a articolului 12 alineatul (1) literele (e) și (g) din Directiva 2011/98/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind o procedură unică de solicitare a unui permis unic pentru resortisanții țărilor terțe în vederea șederii și ocupării unui loc de muncă pe teritoriul statelor membre și un set comun de drepturi pentru lucrătorii din țările terțe cu ședere legală pe teritoriul unui stat membru (JO 2011, L 343, p. 1), a articolului 14 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2009/50/CE a Consiliului din 25 mai 2009 privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților din țările terțe pentru ocuparea unor locuri de muncă înalt calificate (JO 2009, L 155, p. 17), și a articolului 29 din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN) și Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti, pe de o parte, și Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia (Președinția Consiliului de Miniștri – Departamentul pentru politicile privind familia, Italia) și Ministero dell’Economia e delle Finanze (Ministerul Economiei și Finanțelor, Italia), pe de altă parte, în legătură cu excluderea resortisanților țărilor terțe de la beneficiul unui card acordat familiilor care dă posibilitatea obținerii unor rabaturi sau a unor reduceri tarifare la achiziționarea de bunuri și servicii (denumit în continuare „cardul de familie”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2003/109

3 Articolul 11 din Directiva 2003/109, intitulat „Egalitatea de tratament”, prevede:

„(1) Rezidentul pe termen lung beneficiază de egalitate de tratament cu cel aplicat resortisanților naționali în ceea ce privește:

[...]

(d) securitatea socială, asistența socială și protecția socială astfel cum sunt definite de legislația internă;

[...]

(f) accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii publice, precum și accesul la procedurile de acordare a unei locuințe;

[...]

(2) În ceea ce privește alineatul (1) literele (b), (d), (e), (f) și (g), statul membru în cauză poate limita egalitatea de tratament la cazurile în care locul de reședință înregistrat sau obișnuit al rezidentului pe termen lung sau acela al membrilor familiei sale pentru care solicită indemnizații se găsește pe teritoriul său.

[...]”

Directiva 2009/50

4 Articolul 14 din Directiva 2009/50, intitulat „Egalitatea de tratament”, prevede la alineatul (1):

„Posesorii Cărții Albastre a UE beneficiază de un tratament egal cu cel al resortisanților statului membru emitent al Cărții Albastre în ceea ce privește:

[...]

(e) dispozițiile din dreptul național referitoare la ramurile securității sociale, astfel cum sunt definite în Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 [al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO 1971, L 149, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 26)]. Dispozițiile speciale din anexa la Regulamentul (CE) nr. 859/2003 [al Consiliului din 14 mai 2003 de extindere a dispozițiilor Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 și Regulamentului (CEE) nr. 574/72 la

resortisanții unor țări terțe care nu fac obiectul dispozițiilor respective exclusiv pe motive de cetățenie (JO 2003, L 124, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 186)] se aplică în mod corespunzător;

[...]

(g) accesul la bunuri și servicii, precum și furnizarea bunurilor și serviciilor pentru populație, inclusiv a procedurilor de obținere a unei locuințe, precum și a serviciilor de informare și consiliere acordate de oficiile forțelor de muncă;

[...]”

Directiva 2011/95

5 Articolul 29 din Directiva 2011/95, intitulat „Protecția socială”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre se asigură că beneficiarii de protecție internațională primesc, în statul membru care a acordat protecția, aceeași asistență socială necesară ca cea prevăzută pentru resortisanții respectivului stat membru.”

Directiva 2011/98

6 Articolul 12 din Directiva 2011/98, intitulat „Dreptul la egalitatea de tratament”, prevede:

„(1) Lucrătorii din țările terțe menționați la articolul 3 alineatul (1) literele (b) și (c) beneficiază de egalitate de tratament în raport cu resortisanții statului membru în care își au reședința, în legătură cu:

[...]

(e) ramurile securității sociale, astfel cum sunt definite în Regulamentul (CE) nr. 883/2004 [al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, rectificare în JO 2004, L 200, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82)];

[...]

(g) accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii publice, inclusiv accesul la procedurile de acordare a unei locuințe, în conformitate cu legislația națională, fără a se aduce atingere libertății contractuale în conformitate cu legislația Uniunii și cu legislația națională;

[...]

(2) Statele membre pot restrânge egalitatea de tratament:

[...]

(d) în temeiul alineatului (1) litera (g), prin:

(i) limitarea aplicării acesteia la lucrătorii din țările terțe care au un loc de muncă;

[...]

Regulamentul nr. 883/2004

7 Articolul 1 din Regulamentul nr. 883/2004, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[...]

(z) «prestații familiale»: toate prestațiile în natură sau în numerar pentru acoperirea cheltuielilor familiei, cu excepția avansurilor din pensiile alimentare și a alocațiilor speciale de naștere sau de adopție prevăzute în anexa I.”

8 Articolul 3 din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare material”, prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la ramurile de securitate socială privind:

[...]

(j) prestațiile familiale.”

Dreptul italian

9 Articolul 1 alineatul 391 din legea n. 208/2015 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2016) [Legea nr. 208/2015 privind unele dispoziții pentru constituirea bugetului anual și multianual al statului (Legea stabilității pentru anul 2016)] din 28 decembrie 2015 (supliment ordinar la GURI nr. 302 din 30 decembrie 2015), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal, prevede:

„Începând cu anul 2016, se instituie cardul de familie, destinat familiilor formate din cetățeni italieni sau ai unor țări membre ale Uniunii Europene care au reședința legală pe teritoriul italian, cu cel puțin trei copii aflați în întreținere în vârstă de cel mult 26 de ani. Cardul se acordă familiilor care îl solicită, conform criteriilor și prin modalitățile prevăzute printr-un decret al președintelui Consiliului de Miniștri sau al ministrului familiei și persoanelor cu handicap în acord cu ministrul economiei și finanțelor, care trebuie emis în termen de trei luni de la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții. Cardul permite accesul la rabaturi pentru achiziționarea de bunuri sau de servicii ori la tarife reduse acordate de entitățile publice sau private care participă la această inițiativă. Entitățile care participă la inițiativă și care acordă rabaturi sau reduceri mai mari decât cele practicate în mod normal pe piață își pot valorifica participarea la inițiativă în scopuri promoționale și publicitare.”

10 Articolul 1 alineatul 391 din această lege a fost pus în aplicare prin Decreto della Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia – Rilascio della Carta della famiglia (Decretul Președinției Consiliului de Miniștri – Departamentul pentru politicile privind familia referitor la emiterea cardului de familie) din 27 iunie 2019 (GURI nr. 203 din

30 august 2019). Acest decret prevede că, la cererea persoanelor interesate, cardul de familie este eliberat de Departamentul pentru politicile privind familia din cadrul Președinției Consiliului de Miniștri. Cererea trebuie trimisă prin intermediul unui site internet, iar solicitantul trebuie să declare în aceasta că îndeplinește condițiile legale, în special că are calitatea de cetățean italian sau de resortisant al unui stat membru al Uniunii Europene care are reședința legală în Italia. Furnizorii publici sau privați de bunuri și servicii (de exemplu comerțanții) pot participa voluntar la inițiativă. În acest scop, ei pot încheia un acord cu Departamentul pentru politicile privind familia din cadrul Președinției Consiliului de Miniștri. Ei trebuie să se angajeze că vor acorda titularilor cardului un rabat de cel puțin 5 % față de prețul de vânzare către public pentru anumite bunuri sau servicii alese de furnizorii respectivi. Numele furnizorilor participanți se publică pe site-ul internet.

- 11 Articolul 90 bis din decreto-legge n. 18/2020 – Misure di potenziamento del Servizio sanitario nazionale e di sostegno economico per famiglie, lavoratori e imprese connesse all'emergenza epidemiologica da COVID-19 (Decretul-lege nr. 18/2020 privind unele măsuri de consolidare a serviciului național de sănătate și a ajutorului economic acordat familiilor, lucrătorilor și întreprinderilor, în legătură cu criza epidemiologică determinată de COVID-19) din 17 martie 2020 (GURI nr. 70 din 17 martie 2020), introdus prin lege de conversiune n. 27/2020 (Legea de aprobare nr. 27/2020) din 24 aprilie 2020 (supliment ordinar la GURI nr. 110 din 29 aprilie 2020) a redus, în privința anului 2020, la un singur copil numărul copiilor aflați în întreținere, necesar pentru a beneficia de cardul de familie.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 12 Prin scrisoarea din 31 martie 2020, ASGI și alte două asociații care nu au calitatea de reclamante în cauza principală au solicitat Departamentului pentru politicile privind familia din cadrul Președinției Consiliului de Miniștri ca reglementarea privind cardul de familie să nu fie aplicată, în măsura în care îi excludea de la beneficiul acesteia pe resortisanții țărilor terțe, titulari ai unui statut protejat de dreptul Uniunii.
- 13 Întrucât această scrisoare a rămas fără răspuns, reclamantele au sesizat Tribunale di Milano (Tribunalul din Milano, Italia), instanța de trimitere, pe calea unei proceduri speciale pentru litigiile în materie de discriminare, pentru a dispune neaplicarea, în măsura arătată, a acestei reglementări și modificarea reglementării menționate.
- 14 În fața acestei instanțe, reclamantele susțin în special că reglementarea în discuție în litigiul principal este contrară articolului 11 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2003/109, întrucât cardul de familie intră, în opinia lor, în sfera noțiunilor de „securitate socială”, „asistență socială” și „protecție socială” vizate de această dispoziție. Această reglementare ar fi de asemenea contrară articolului 12 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/98 coroborat cu articolul 1 litera (z) și cu articolul 3 alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 883/2004, din moment ce cardul de familie ar intra în sfera noțiunii de „prestații familiale” prevăzute de acest regulament. În sfârșit, reglementarea menționată ar fi contrară articolului 14 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2009/50 coroborat cu aceleași dispoziții din Regulamentul nr. 883/2004, precum și cu articolul 29 din Directiva 2011/95, întrucât permisul de familie ar intra în sfera noțiunii de „protecție socială”, prevăzută de această dispoziție.

- 15 Pe de altă parte, reclamantele susțin că reglementarea în discuție în litigiul principal ar fi de asemenea incompatibilă cu dreptul Uniunii dacă s-ar considera că eliberarea cardului de familie constituie un serviciu în sensul articolului 11 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2003/109, al articolului 12 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2011/98 și al articolului 14 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2009/50.
- 16 Pârâții din litigiul principal solicită respingerea acțiunii, susținând, în ceea ce privește Directiva 2003/109, că acest card de familie nu intră în sfera noțiunilor de „asistență socială” sau „protecție socială”, ci constituie o măsură de susținere a familiei și de reducere a costurilor serviciilor pentru familie. Ei arată în această privință că acordarea cardului respectiv nu depinde de veniturile beneficiarilor și că nu este finanțată de autoritățile publice, întrucât rabaturile sunt acordate de furnizorii de bunuri și servicii care fac obiectul convenției. Pentru motive analoge, pârâții din litigiul principal apreciază că reglementarea în discuție în litigiul principal nu este contrară nici Directivei 2011/98, întrucât cardul de familie nu poate fi considerat prestație familială, nici Directivei 2009/50, nici chiar Directivei 2011/95.
- 17 Instanța de trimitere arată că soluționarea litigiului principal depinde în principal de chestiunea dacă acest card de familie intră în sfera uneia dintre noțiunile de „securitate socială”, „asistență socială”, „protecție socială”, „acces la bunuri și servicii” sau „prestație familială” prevăzute de directivele citate anterior și de Regulamentul nr. 883/2004.
- 18 Instanța de trimitere evidențiază că, deși pierderile de profit legate de rabaturile de care beneficiază familiile titulare ale cardului de familie rămân în sarcina furnizorilor de bunuri și servicii, publici sau privați, care decid să încheie o convenție cu Departamentul pentru politicile privind familia din cadrul Președinției Consiliului de Miniștri, acest departament, a cărui funcționare este suportată de la bugetul de stat, examinează cererile de acordare a cardurilor de familie, le eliberează și publică numele entităților publice sau private care au încheiat o asemenea convenție.
- 19 Această instanță arată că chestiunile de drept ridicate de părți trebuie să fie soluționate prin efectuarea unei interpretări autonome a dreptului Uniunii.
- 20 Acestea sunt condițiile în care Tribunale di Milano (Tribunalul din Milano) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
 - „1) Articolul 11 alineatul (1) litera (d) sau (f) din [Directiva 2003/109] se opune unei reglementări naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că guvernul unui stat membru eliberează numai resortisanților statului membru respectiv și ai altor state membre ale Uniunii Europene, cu excluderea resortisanților statelor terțe care beneficiază de statutul de rezident pe termen lung, un document care dă dreptul la un rabat pentru achiziționarea de bunuri sau de servicii acordat de entități publice și private care au încheiat o convenție cu guvernul statului membru în cauză?
 - 2) Articolul 12 alineatul (1) litera (e) din [Directiva 2011/98] coroborat cu articolul 1 litera (z) și cu articolul 3 alineatul (1) litera (j) din [Regulamentul nr. 883/2004] sau articolul 12 alineatul (1) litera (g) din [Directiva 2011/98] se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că guvernul unui stat membru eliberează numai resortisanților statului membru respectiv și ai altor state membre ale Uniunii Europene, cu excluderea resortisanților statelor terțe menționați la articolul 3 alineatul (1)

literele (b) și (c) din [Directiva 2011/98], un document care dă dreptul la un rabat pentru achiziționarea de bunuri sau de servicii acordat de entități publice și private care au încheiat o convenție cu guvernul statului membru în cauză?

- 3) Articolul 14 alineatul (1) litera (e) din [Directiva 2009/50] coroborat cu articolul 1 litera (z) și cu articolul 3 alineatul (1) litera (j) din [Regulamentul nr. 883/2004] sau articolul 14 alineatul (1) litera (g) din [Directiva 2009/50] se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că guvernul unui stat membru eliberează numai resortisanților statului membru respectiv și ai altor state membre ale Uniunii Europene, cu excluderea resortisanților statelor terțe care dețin «Cartea Albastră a UE» în temeiul [Directivei 2009/50], un document care dă dreptul la un rabat pentru achiziționarea de bunuri sau de servicii acordat de entități publice și private care au încheiat o convenție cu guvernul statului membru în cauză?
- 4) Articolul 29 din [Directiva 2011/95] se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că guvernul unui stat membru eliberează numai resortisanților statului membru respectiv și ai altor state membre ale Uniunii Europene, cu excluderea resortisanților statelor terțe care beneficiază de protecție internațională, un document care dă dreptul la un rabat pentru achiziționarea de bunuri sau de servicii acordat de entități publice și private care au încheiat o convenție cu guvernul statului membru în cauză?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 21 Prin intermediul celor patru întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 11 alineatul (1) litera (d) sau articolul 11 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2003/109, articolul 12 alineatul (1) litera (e) sau articolul 12 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2011/98, articolul 14 alineatul (1) litera (e) sau articolul 14 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2009/50 și articolul 29 din Directiva 2011/95 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru care exclude resortisanții țărilor terțe vizați de aceste directive de la beneficiul unui card de familie care dă posibilitatea obținerii unor rabaturi sau a unor reduceri tarifare la achiziționarea de bunuri și servicii furnizate de entități publice sau private care au încheiat o convenție cu guvernul acestui stat membru.
- 22 Pentru a stabili, în primul rând, dacă această excludere este contrară egalității de tratament în ceea ce privește prestațiile prevăzute de aceste directive, trebuie să se examineze dacă acest card de familie se încadrează în una dintre aceste prestații.
- 23 În acest scop, trebuie să se arate mai întâi că prestațiile prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/98 și la articolul 14 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2009/50 sunt cele care aparțin diferitor ramuri ale securității sociale, astfel cum sunt definite de dreptul Uniunii, și anume de Regulamentul nr. 883/2004.
- 24 Potrivit jurisprudenței constante a Curții, distincția dintre prestațiile care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 883/2004 și prestațiile care sunt excluse din acesta se întemeiază în esență pe elementele constitutive ale fiecărei prestații, în special pe finalitățile și pe condițiile sale de acordare, iar nu pe faptul că o prestație este sau nu calificată de o legislație națională drept prestație de securitate socială [Hotărârea din 21 iunie 2017, Martinez Silva, C-449/16,

EU:C:2017:485, punctul 20 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier), C-802/18, EU:C:2020:269, punctul 35 și jurisprudența citată].

- 25 Curtea a statuat în mod repetat că o prestație poate fi considerată o prestație de securitate socială în măsura în care, pe de o parte, este acordată beneficiarilor independent de orice apreciere individuală și discreționară a nevoilor personale, pe baza unei situații definite de lege, și, pe de altă parte, se referă la unul dintre riscurile expres enumerate la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004 [Hotărârea din 21 iunie 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, punctul 20 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier), C-802/18, EU:C:2020:269, punctul 36 și jurisprudența citată].
- 26 Astfel, prestațiile acordate în mod automat familiilor care îndeplinesc anumite criterii obiective privind în special numărul membrilor, veniturile și resursele lor financiare, în afara oricărei aprecieri individuale și discreționare a nevoilor personale, și care urmăresc să compenseze cheltuielile familiei trebuie considerate prestații de securitate socială [Hotărârea din 21 iunie 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, punctul 22 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier), C-802/18, EU:C:2020:269, punctul 37].
- 27 În ceea ce privește chestiunea dacă o prestație dată intră în sfera prestațiilor familiale prevăzute la articolul 3 alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 883/2004, este necesar să se arate că, potrivit articolului 1 litera (z) din acest regulament, termenii „prestații familiale” desemnează toate prestațiile în natură sau în numerar pentru acoperirea cheltuielilor familiei, cu excepția avansurilor din pensiile alimentare și a alocațiilor speciale de naștere sau de adopție prevăzute în anexa I la regulamentul menționat. Prestațiile familiale sunt destinate astfel să îi ajute din punct de vedere social pe lucrătorii care au cheltuieli familiale, prin determinarea participării colectivității la cheltuielile respective. În această privință, Curtea a statuat că termenii „acoperirea cheltuielilor familiei” trebuie interpretați în sensul că privesc în special o contribuție publică la bugetul familial, destinată să reducă costurile legate de întreținerea copiilor [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 octombrie 2013, Lachheb, C-177/12, EU:C:2013:689, punctele 34 și 35, precum și jurisprudența citată, Hotărârea din 21 iunie 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, punctul 23 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier), C-802/18, EU:C:2020:269, punctul 38].
- 28 Or, deși, astfel cum susțin reclamantele, cardul de familie este destinat familiilor și a fost calificat de legiuitorul italian drept „măsură de susținere în favoarea familiilor numeroase” și deși eliberarea acestui card, încheierea convențiilor cu furnizorii de bunuri sau servicii interesați, precum și publicarea numelui lor sunt asigurate și finanțate de stat, rezultă totuși că finalitatea cardului menționat este obținerea de rabaturi sau de reduceri tarifare acordate de furnizorii respectivi, care suportă costul acestora și a căror participare la această acțiune în favoarea familiilor este voluntară. Prin urmare, astfel cum arată guvernul italian și Comisia Europeană, cardul de familie nu constituie o prestație având natura unei contribuții publice care să determine participarea colectivității la cheltuielile familiale și, în consecință, nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 883/2004.
- 29 Rezultă că articolul 12 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/98 și articolul 14 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2009/50 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal.

- 30 În continuare, spre deosebire de Directivele 2011/98 și 2009/50, Directiva 2003/109 face trimitere la dreptul național pentru a stabili dacă o anumită prestație socială face parte dintre cele pe care le vizează, întrucât articolul 11 alineatul (1) litera (d) din aceasta din urmă prevede egalitatea de tratament între rezidenții pe termen lung și cei naționali în ceea ce privește securitatea socială, asistența socială și protecția socială, „astfel cum sunt definite de legislația internă”.
- 31 În această privință, trebuie amintit că, atunci când legiuitorul Uniunii a făcut trimitere în mod expres la legislația națională, precum în cazul articolului 11 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2003/109, nu este de competența Curții să dea termenilor în discuție o definiție autonomă și uniformă potrivit dreptului Uniunii. Totuși, lipsa unei definiții autonome și uniforme, potrivit dreptului Uniunii, a noțiunilor de „securitate socială”, „asistență socială” și „protecție socială” și trimiterea la dreptul național nu înseamnă că statele membre pot să aducă atingere efectului util al acesteia atunci când aplică principiul egalității de tratament prevăzut de dispoziția menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 aprilie 2012, Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, punctele 77 și 78).
- 32 În speță, nu rezultă însă că excluderea resortisanților țărilor terțe, titulari ai statutului de rezident pe termen lung în temeiul Directivei 2003/109, de la beneficiul cardului de familie ar putea aduce atingere efectului util al acestei directive în ceea ce privește egalitatea de tratament în domeniul securității sociale, al asistenței sociale și al protecției sociale. Prin urmare, în măsura în care acest card nu intră, potrivit legislației italiene, în sfera noțiunilor de „securitate socială”, „asistență socială” sau „protecție socială”, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, articolul 11 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2003/109 nu se opune unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal.
- 33 În ceea ce privește Directiva 2011/95, articolul 29 din aceasta prevede că statele membre se asigură că beneficiarii de protecție internațională primesc, în statul membru care a acordat protecția, aceeași asistență socială necesară ca cea prevăzută pentru resortisanții statului membru respectiv. Astfel, această directivă impune ca nivelul prestațiilor sociale acordate beneficiarilor de protecție internațională de statul membru care a acordat această protecție trebuie să fie același cu cel oferit resortisanților statului membru respectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 noiembrie 2018, Ayubi, C-713/17, EU:C:2018:929, punctul 25).
- 34 Deși Directiva 2011/95 nu aduce nicio precizare în privința prestațiilor pe care ar trebui să le primească beneficiarii de asistență socială în temeiul articolului 29 din aceasta, dintr-o jurisprudență constantă reiese că noțiunea de „prestații de asistență socială” face referire la ansamblul regimurilor de ajutoare instituite de autorități publice la nivel național, regional sau local la care poate recurge un individ care nu dispune de resurse suficiente pentru a face față nevoilor sale de bază, precum și celor ale familiei sale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 noiembrie 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, punctul 63, și Hotărârea din 15 septembrie 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, punctul 44).
- 35 În speță, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, având în vedere această definiție, cardul de familie constituie o prestație de asistență socială în sensul articolului 29 din Directiva 2011/95.
- 36 În ceea ce privește, în al doilea rând, chestiunea de a stabili dacă excluderea resortisanților țărilor terțe vizați de Directivele 2003/109, 2011/98 și 2009/50 de la beneficiul cardului de familie este contrară egalității de tratament prevăzute la articolul 11 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2003/109, la articolul 12 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2011/98 și la articolul 14 alineatul (1)

litera (g) din Directiva 2009/50, este necesar să se constate că aceste dispoziții prevăd o egalitate de tratament între resortisanții țărilor terțe vizați de aceste directive și resortisanții statului membru gazdă în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii, precum și furnizarea de bunuri și servicii pentru populație.

- 37 Or, din informațiile date de instanța de trimitere reiese că finalitatea cardului de familie este de a permite accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii pentru populație, prin intermediul unui beneficiu care constă într-un rabat sau într-o reducere tarifară.
- 38 Prin urmare, excluderea resortisanților țărilor terțe vizați de aceste directive de la beneficiul cardului de familie, în măsura în care îi privează de accesul la aceste bunuri și servicii, precum și de furnizarea lor în aceleași condiții ca cele de care beneficiază resortisanții italieni, constituie o inegalitate de tratament contrară articolului 11 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2003/109, articolului 12 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2011/98 și articolului 14 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2009/50.
- 39 În această privință, este necesar să se arate că nu reiese din elementele dosarului și în special din observațiile scrise prezentate de guvernul italian că acesta din urmă a exprimat în mod clar că intenționa să se prevaleze de derogările prevăzute la articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2003/109 și la articolul 12 alineatul (2) litera (d) punctul (i) din Directiva 2011/98 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iunie 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, punctul 29 și jurisprudența citată).
- 40 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că:
- articolul 12 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/98 și articolul 14 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2009/50 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru care exclude resortisanții țărilor terțe vizați de aceste directive de la beneficiul unui card acordat familiilor care dă posibilitatea obținerii unor rabaturi sau a unor reduceri tarifare la achiziționarea de bunuri și servicii furnizate de entități publice sau private care au încheiat o convenție cu guvernul acestui stat membru;
 - articolul 11 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2003/109 trebuie interpretat în sensul că nici acesta nu se opune unei asemenea reglementări, în măsura în care, potrivit legislației naționale a acestui stat membru, un astfel de card nu intră în sfera noțiunii de „securitate socială”, „asistență socială” sau „protecție socială”;
 - articolul 29 din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că se opune unei asemenea reglementări în cazul în care cardul menționat face parte dintr-un regim de ajutoare instituit de autorități publice la care a recurs un individ care nu dispune de resurse suficiente pentru a face față nevoilor sale de bază, precum și celor ale familiei sale și
 - articolul 11 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2003/109, articolul 12 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2011/98 și articolul 14 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2009/50 trebuie interpretate în sensul că se opun unei asemenea reglementări.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 41 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

Articolul 12 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/98/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind o procedură unică de solicitare a unui permis unic pentru resortisanții țărilor terțe în vederea șederii și ocupării unui loc de muncă pe teritoriul statelor membre și un set comun de drepturi pentru lucrătorii din țările terțe cu ședere legală pe teritoriul unui stat membru și articolul 14 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2009/50/CE a Consiliului din 25 mai 2009 privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților din țările terțe pentru ocuparea unor locuri de muncă înalt calificate trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru care exclude resortisanții țărilor terțe vizați de aceste directive de la beneficiul unui card acordat familiilor care dă posibilitatea obținerii unor rabaturi sau a unor reduceri tarifare la achiziționarea de bunuri și servicii furnizate de entități publice sau private care au încheiat o convenție cu guvernul acestui stat membru.

Articolul 11 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung trebuie interpretat în sensul că nici acesta nu se opune unei asemenea reglementări, în măsura în care, potrivit legislației naționale a acestui stat membru, un astfel de card nu intră în sfera noțiunii de „securitate socială”, „asistență socială” sau „protecție socială”.

Articolul 29 din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate trebuie interpretat în sensul că se opune unei asemenea reglementări în cazul în care cardul menționat face parte dintr-un regim de ajutoare instituit de autorități publice la care a recurs un individ care nu dispune de resurse suficiente pentru a face față nevoilor sale de bază, precum și celor ale familiei sale.

Articolul 11 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2003/109, articolul 12 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2011/98 și articolul 14 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2009/50 trebuie interpretate în sensul că se opun unei asemenea reglementări.

Semnături